

CROATIAN A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
CROATE A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
CROATA A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 21 May 2002 (afternoon)
Mardi 21 mai 2002 (après-midi)
Martes 21 de mayo de 2002 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Napišite komentar na jedan od navedenih tekstova:

1. (a)

TVRĐAVA KOJA SE NE PREDAJE

- Ja sam tvrđava sa jedinom zastavom srca.
Nevidljivi bedemi sazidani od rana.
Uspavankom
odolijevam najezdama.
- 5 Preobražen u oklopu sna.
Po svim kulama bdiju izvidnice, a na obali skrivene
brodice od trske i tamarisa.
Vjetrokazi gledaju gvozdene daleke vojske gdje bruse strelice,
uljem mažu bedra i mišice i propinju se na zlim konjima
- 10 od kositra i vatre.
Mostovi su dignuti i neodoljiva brzica
brani prilaze.
A u svitanje nestaje mjesec i javlja se nepomućeno sunce.
Ja sam tvrđava sa jedinom zastavom srca.
- 15 Tvrđava koja se ne predaje.
Ne predaju se mrtvi oslobođeni svojih čula.
Ne predaju se munje u brzom letu.
Ne predaju se živi sa draguljima očiju.
Utvrde se predaju, ali ne ove od sna.
- 20 Same se daju i same otimaju.
Ja sam tvrđava sa jedinom zastavom srca.

Jure Kaštelan: *Djela, I., Pjesništvo, Zagreb, 1999*

1. (b)

Spasio me zaokret prema književnosti za mlade, koja je u nas tada bila još u tadašnjim, nekvalitetnim pelenama.

Za mlada je pisca neobično da se zarana posveti knjigama za mladež. Kako, zašto? Koji mi je bio vrug?

5 Godine i godine sam to tumačio svojim još nedalekim djetinjstvom i kratkim razmakom od njega. Bilo je to doba kad se od kakvog-takvog pisca za mladež očekivalo da bar provede (najbolje posljednji) dio staža za učiteljskom katedrom. Iskustvo s djecom koje jamči i pravo da se, kao pisac, obraćaš mladima (jer ih kužiš!), ili bar provedeš koji mjesec u partizanima, što piscu osigurava moralni, politički, dakle i pedagoški kriterij. Sâm nisam
10 podnosio takve mučke, a vidio sam da ih i mladi čitaju jedino u prisilnoj lektiri.

Zacijelo sam pokušao ići drugim putom. Ipak sam već bio pročitao svjetskih knjiga i pisaca, koji su me zanimali. Autori nisu bili školski učitelji, ni partizani. Čitao sam, recimo, Tolstoja. U *Domaćoj zadaći* sam, u pogovoru, s ponosom isticao kako je to varijanta *Krivotvorenog kupona*, koji sam tada prevodio za *Maticu hrvatsku*.

15 To nije cijela istina.

O blizini vlastita djetinjstva sam dosta već trućkao, a očit fenomen je prihvatila i kritika, donekle i pedagogija. Valjda ne mogu biti sumnjiv pisac za mladež, kad sam i sâm nedavno bio – dijete.

Ali u književnost za mlade vodio me i drugi put. Volio sam akcijski roman, da ne
20 kažem jednostavnije – krimić. Krimiće je, recimo, pisao i Dostojevski, o Kästneru i Kafki da se i ne govori. Možda me takva prozna dramatičnost privlačila i u književnosti za *odrasle*, ali me takva *odrasla* varijanta odbijala ozračjem naše *socijalističke* stvarnosti.

Mnogo godina kasnije Pavao će me Pavličić pitati zašto i u književnosti za odrasle ne upotrijebim provjerenu i upješnu metodu kojom sam se lako približavao mladom čitatelju.

25 Fabula, to je najvažnije. Ili, naprosto, krimić. Tumačio sam mu (zapravo sebi) da, u vrijeme kad sam počinjao objavljivati, nisam vjerovao u *pravi* krimić kod nas. Ili je to bilo razdoblje namještenih procesa ili se, u najboljem slučaju, ubijalo sjekirom i slavilo u prvoj krčmi. Mukâ Raskoljnikova, ili dosjetki Maigreta, tu nije bilo. Odraslina se ne bih ni usudio prići takvim krimićem. Pavličiću je (možda?) blo slobodniji prostor (promijenilo se i mijenjalo
30 vrijeme), za pravnu i mozgovnu akrobatiku u koju smo već vjerovali. Pa, očito, i on sâm.

U svoje sam se vrijeme usudio pisati takve romane samo za – klince. Za omladinskoga pisca i čitatelja bilo je vjerojatnije da se takav zaplet ponudi mladome, čak vrlo mladome čitatelju. Možda i pisac, i on sâm, lakše u njega povjeruje.

Pamtim prvu, početničku pogrešku naivnoga autora prvoga romana za mladež, *Uzbuna na Zelenom Vrhu*. Iz glupih mladenačkih i tobože nostalgičarskih pobuda ponudio sam rukopis svoje *Uzbune* ponajprije sarajevskom izdavaču. Kako sam vjerovao da naslov mora biti udarno jasan, poslije dvije stotine pokušaja, odabrao sam opisnu naslovčinu *Uzbuna na Zelenom Vrhu*. Poslije je, usprkos nespretnom naslovu, objavljen u više zemalja i na više jezika.

40 Ali tadašnji je odgovor sarajevskog izdavača bio da ponuđeni rukopis *nema umjetničkih, a pogotovo pedagoških kvaliteta*.

Ivan Kušan: *Za mladež i starež*, Zagreb, 1998.